

Tilbud, udbrud og opbrud - Det gode læremiddel i dansk SDU - 2009

Lektor og ph.d. studerende
Marie Falkesgaard Slot
mafs1@ucl.dk

Program

- Bud på en læremiddelanalyse
- Eksempler
- Diskussion

Workshop

Tænk på det læremiddel du arbejder med lige nu, eller evt. det du lige har arbejdet med?

- Har du haft problemer i brugen af læremidlet, som kan forbindes til nogen af de kategorier jeg har præsenteret ?
- Er det et problem for dig, hvis det fagdidaktiske niveau i læremidlet er implicit? Hvorfor / hvorfor ikke?
- Kan I give konkrete eksempler på, hvordan I arbejder med den del af "praksis", som jeg her har kaldt redidaktisering?

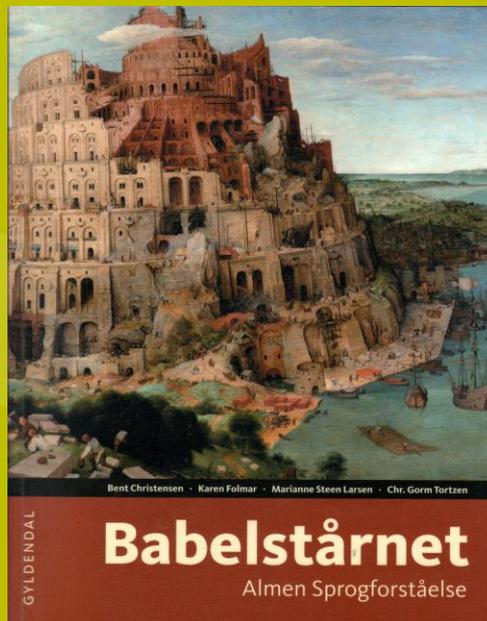
Læremidler til danskfaget

- Tilbud
- Udbrud
- Opbrud

Læremidler til danskfaget

Læremiddeltilbud i dansk

Læremiddeludbrud

- Læremidler er ytringer om danskfaget
- Faglige ritualiseringer af et fag (Krogh, 2003)

Læremiddelopbrud

Bog og web

Bog og dvd

Web

Mobiltelefon og bog

Web, mobiltelefon og bog

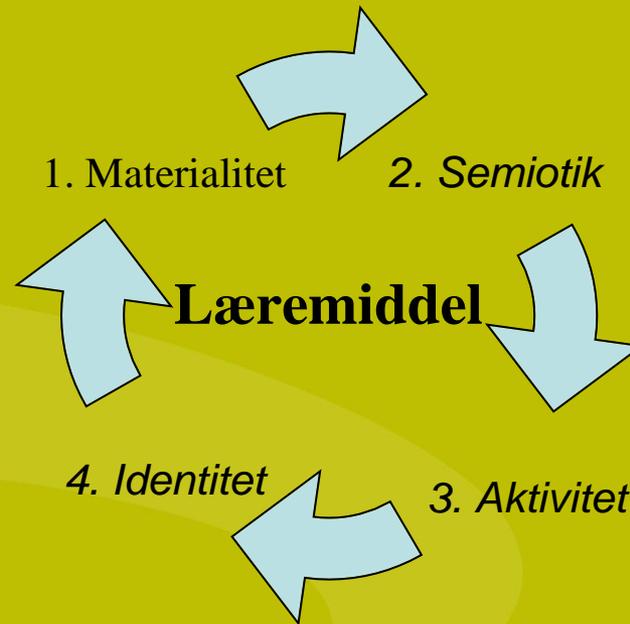
Og så videre....

Det særlige ved læremidler til dansk

- Modalitet
- Brug af primære tekster
- Komplekse opgavetyper

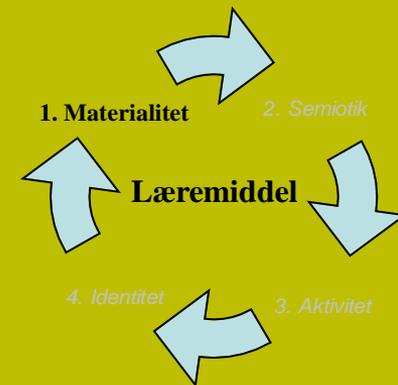
Et bud på en model til læremiddelanalyse

Gee, James Paul & Green L. J. (1998). Discourse Analysis, Learning and social practice

Materialitet

- Det umiddelbare indtryk
- Hensigt og kontekst
- Aktører
- Opbygning og struktur

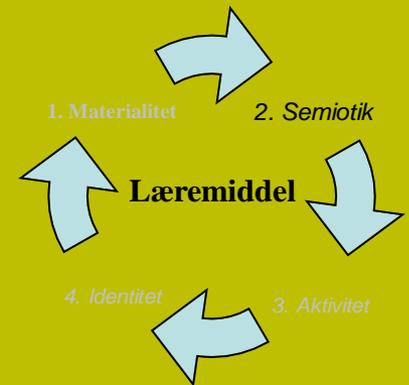
Semiotik

Udtryk

- Modalitet
- Fremstillingsformer

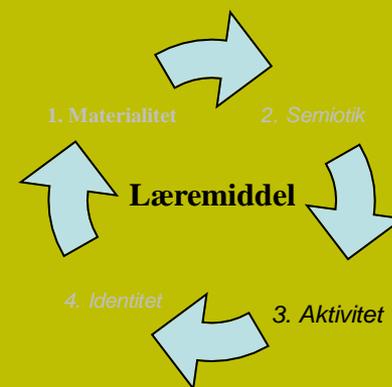
Indhold

- Faglige videnkategorier
- Fagsyn
- Dannelse og kompetence
- Progression, differentiering og evaluering

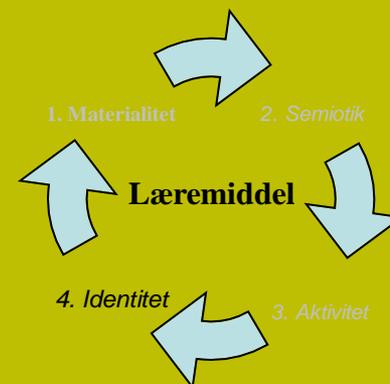
Aktivitet

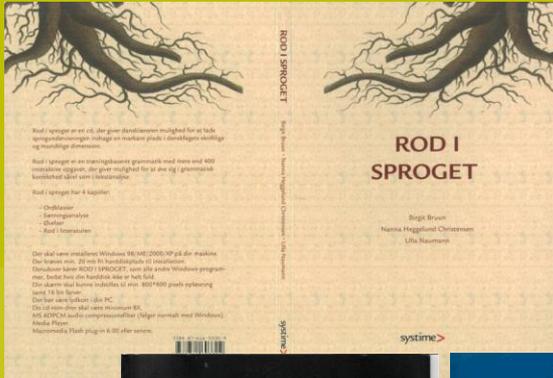
- Opgavetyper
- Hoved- og delaktiviteter
- Samarbejds- og organiseringsformer

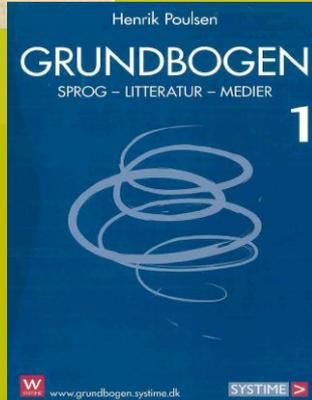
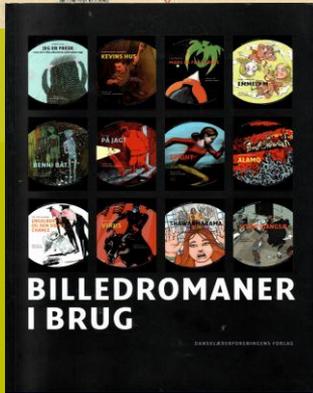
Sociokulturel identitet

- Normer, roller og relationer
- Kulturel og social viden
- Inklusion – eksklusion – marginalisering

- Det umiddelbare indtryk
- Hensigt
- Opbygning/Brugervenlighed
- Henvendelsesformer

Modalitetsformer i læremidler

ROD I SPROGET

ORDKLASSER

PRÆPOSITIONER
Find præpositioner, adjektiver og substantiver

ØVELSE Sorter de faldende ord efter ordklasser sådan at hvert ord falder ned i den rigtige ordklasse-kasse. Adjektiver og substantiver kan du repetere ved samme lejlighed. Brug piletasterne til at styre ordenes retning og tempo i faldet!

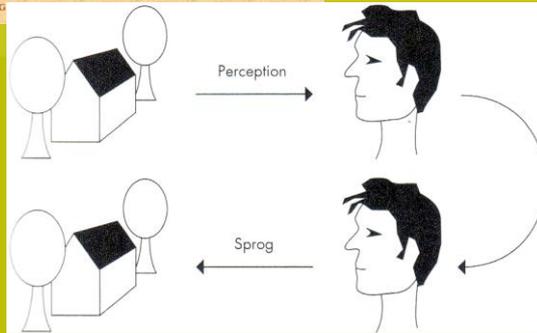
åben

Start

adjektiver	substantiver	præpositioner
------------	--------------	---------------

Antal rigtige: 0
Antal forsøg: 0 af 40

MENU TILBAGE NOTESBLOK ORDBOG

Øvelse

X O Δ □ ⊗ ⊕ M X̄ Δ̄ M̄ (X) K

Nulstil Svar

Det er usikkert om strategien er effektiv.

Nulstil Svar

Om strategien er effektiv, er usikkert.

Begrebsafklaringer

Ordet 'substantiv' kommer af det latinske 'nomen substantivum'. '**Nomen**' betyder navn, og '**substantivum**' betyder substans. Substantiverne er en ordklasse der sætter navn på substanser. Også ordet substans har latinsk oprindelse. Det er sammensat af 'sub' der betyder under, og 'stare' der betyder stå. Substans betyder altså 'det der står under eller er bærende for noget'. Substantiverne navngiver bærende elementer i verden!

Den danske betegnelse er **navneord!**"

(2003, Rod i Sproget)

Modelkompleksitet

Læseprocessen

Afkodningsforståelse

Læse på linjerne
Semantisk forståelse
Grammatisk forståelse

Supplerende forståelse

Læse bag linjerne
Forforståelse
Baggrundsviden

Associativ forståelse

Læse mellem linjerne
Analogisk sans
Forestillingsevne

Eksempel på læsestrategier

Hjælp! kan man godt tænke, når man som litterat i dag forsøger at orientere sig i de intense debatter om litteraturhistorieskrivning som foregår mellem ørene på en. Hvem der bare havde været George Brandes eller Vilhelm Andersen. Dengang var der ikke så meget palaver. Litteraturhistorien bevægede sig – på linje med historien – ligesom efter en snor”

(Marianne Stridsen i *Kampen om litteraturhistorien*

Poulsen, Henrik: Grundbogen i dansk (2005). Systime

Eksempler på teksttypologier

- De traditionelle teksttypologier
- De eksperimenterende teksttypologier

Traditionel teksttypologi

- H.C. Andersen *Kejserens nye Klæder & Klokken* fra Eventyr og Historier, Danske klassikere ved Aage Marcus, 1998
- Herman Bang *Gennem Rosenborg Have* fra Irene Holm og andre Noveller, Gyldendal 1969
- Tove Ditlevsen *Privatliv*, fra en En sibylles bekendelser, Gyldendal 1976
- Folkevise, *Hr Ebbes døtre*, fra Jørgen Lorentzen: Folkeviser, DLF, Gyldendal 1978

Traditionelle medieteksttypologier

- *Nye scener fra Amerika* Jørgen Leth
- *Møntvask* digitalt værk forlaget Systime 2005
- *Switching* 2003, Morten Schjødt

Mere eksperimenterende teksttypologier

Opgaver

- Kontekst
- Kundskabstaksonomi
- Læsestrategi

Den traditionelle litteraturopgave

- **Læs** Christina Hesselholdt: *Hænderne* og *De sorte*.
 - **Lav** et kort *referat* af de to fortællinger
 - **Beskriv** forholdet mellem fortælleren, farmoderen og moderen. Er der noget i de forhold, *der undrer dig*? Hvordan **oplever** fortælleren de sorte?
 - **Diskuter** slutningen – hvad **betyder** den?
-
- Poulsen, Henrik: Grundbogen i dansk (2005). Systime

Den begrebsakkumulerende opgave

- **Læs** Tove Ditlevsens: Privatliv
- **Foretag** en **sætningsanalyse** af de to første afsnit – hvilke sætningstyper er der tale om?
- **Find deiksis** elementer i teksten
- **Undersøg** tekstens **kohærens**. Find ord der forbinder sætninger og afsnit med hinanden?
- **Find** eksempler på **billedsprog**?
- **Gør rede** for tekstens indhold. Hvad er Tove Ditlevsens synspunkt?
- Poulsen, Henrik: Grundbogen i dansk (2005). Systime

Den ikke-stiladserende opgave

Flere ord for pengene

1.999; 499;

Brug færre ord.

Her er en tekst om mobiltelefoner, der er blevet skrevet på en måde, der gør den svært at læse. Teksten er en parodi på en reklame for mobiltelefoner, hvor ordene er blevet forvansket eller sat sammen på en måde, der gør dem ubrugelige. Dette er et eksempel på en 'ikke-stiladserende' opgave, hvor man skal analysere teksten og forsøge at forstå den, selv om den er svært at læse.

- **diskuter** de to forskellige sprogsyn der ligger til grund for de to annoncer.
- **foretag en grammatisk analyse** (subjekt, objekt, indirekte objekt, verbalformer, sætningstype mv.) af de to opskrifter. **Sammenlign dem.**
- **Karakteriser** forfatteren og den intenderede læser i de to tekster
- **Diskuter**, hvilken sproglig form der er mest velegnet til formålet
- **Skriv en anvisning** på at stryge en skjorte.
- **Vælg** din intenderede læser forinden
- **Poulsen, Henrik: Grundbogen i dansk (2005). Systeme**